De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (*Staatsblad* N°. 124).

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**, Abonnementen en Advertentiën aan de **ADMINISTRATIE** van **De Heraut**, Warmoesstraat 106, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 27 Januari 1889. N°. 579.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden *f* 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureel 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureel, Warmoesstraat 106, te Amsterdam.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elken regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Cr. per regel.

Bij dit Nummer behoort een BIJVOEGSEL.

Van den Heiligen Geest en het gebed.

II.

> Roep Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uit helpen, en gij zult Mij eeren.
> Psalm 50:15.

Zoo bleek ons dan, hoe het wezen des Gebeds ligt in een rechtstreeksch *toespreken van het Eeuwige Wezen*; hoe deze heilige toespraak tot de Majesteit des Heeren HEEREN óf een *bede* in engeren zin kan zijn, óf wel een *dankzegging*, óf ook eene *lofverheffing*, óf eindelijk een *uitstorting* der ziel; en bleek ons eveneens hoe de *vorm* van het gebed meer of minder volkomen kan zijn, opklimmende van een *nauwlijks geslaakte* verzuchting tot een *helderbewuste* toespraak tot den Almachtige.

Op dit laatste punt komen we thans nog even terug, omdat een juist onderscheiden tusschen de verschillende vormen van het Gebed niet mag uitblijven, zoo ge in den wortel zelf van het bidden het werk van den Heiligen Geest zult ontdekken.

Bidder moet *gij* zijn. Uw *ik*. Niet uw ziel, noch uw lichaam, maar uw *persoon*. Wel is ziel en lichaam beide in het gebed betrokken, maar toch altoos zoo, dat uw *persoon*, uw *ik*, dat *gij zelf* uw ziel uitstort, in uw ziel u van uw bede bewust wordt, en door uw lichaam uw gebed tot uiting brengt.

Dit zal het duidelijkst worden, zoo we eerst de aandacht vestigen op de verrichting van het *lichaam* bij het gebed. Immers niemand zal wel willen beweren, dat het lichaam met ons gebed niets uitstaande zou hebben. Reeds op zichzelf is alle saambidden met anderen zonder de hulp van het lichaam onmogelijk, overmits voor saambidden een overluid bidden van den een, en een beluisteren van het gebed door den ander noodzakelijk is; en noch dit overluid bidden noch dit beluisteren van het gebed denkbaar is zonder een *lichamelijken* mond die spreekt en een *lichamelijk* oor dat hoort.

Doch hiermee is nog op verre na niet *genoeg* gezegd; want de invloed *op* en de beteekenis *bij* ons bidden, die aan het lichaam toekomt, reikt nog veel verder.

Ge merkt dat zelf hier wel aan, dat een gebed *zonder woorden* voor uw eigen zielsbesef u onbevredigd laat. Enkel bidden in de *overdenking*, zonder een zachter of luider uitspreken van onze gedachten, is een onvolmaakter vorm van het gebed. En al fluisteren we in stilheid bij ons zelf, toch dringt een eenigszins innig gebed er altoos naar, om in woorden uit te komen. Het is zoo, er kan in het innigst gebed een diepte zijn, die we niet onder woorden brengen kunnen, maar dan *voelen* we dit gebrek en die leemte ook, en is het ons een vertroosting, zoo de Heilige Geest dan met onuitsprekelijke zuchtingen voor ons bidt.

Als de ziel niet geroerd noch geschokt is, en stille kalmte ons inwendig doorademt, is een overdenking zonder woorden soms zoet en zalig, maar zóó kan er geen machtiger golfslag over de wateren onzer ziel gaan, of de drang om het gebed ook in woorden uit te storten doet zich onweerstaanbaar gevoelen, en ook al zijn we dan alleen in ons bidvertrek, dan slaat het stil gebed soms in een overluid roepen over, een aanroepen van de ontfermingen van den Heere onzen God. Zelfs de Christus in Gethsemané bad niet met stille overdenkingen noch in onuitgesproken verzuchtingen, maar met klare woorden, die nog in ons oor weerklinken.

Iets waarbij nog gevoegd mag, dat ook afgezien van het overluid of fluisterend bidden, toch ook langs anderen weg ons lichaam wel terdege veel en zeer veel aan ons gebed af- of toedoet. Dit komt op *drieërlei wijze* uit. *Vooreerst* in den natuurlijken drang, om geheel ons lichaam biddende te maken. Daartoe *knielen* we neder, als om ons voor den hoogen God te verootmoedigen. Daartoe sluiten we de *oogen*, om door de wereld niet afgetrokken te worden. Daartoe heffen we biddend de *handen* op, als om de genade in te roepen. Daartoe kruipt de worstelaar soms langs den grond in de zielsweeën zijner innerlijke benauwing. Daartoe ontblooten we *het hoofd* als teeken van eerbiedenis. En daartoe staan in de vergadering der geloovigen de mannen op, gelijk ze op zouden staan van hun zetels als de Koning der eere binnenkwam. *Ten tweede* blijkt dit aan den invloed, dien de gesteldheid van ons lichaam niet zelden op ons gebed heeft. Drukkende hoofdpijn, schrijnende, vlijmende pijnen in spieren of zenuwen, te groote opgewondenheid door aanzwelling van het bloed in de aderen, een gevoel van flauwte en onmacht en zooveel meer verhinderen o, zoo dikwijls, niet elke zucht, maar dan toch de volle uitvloeiing der gebeden. Zelfs weet een ieder uit eigen droeve ervaring hoe reeds slaperigheid en dommeligheid vaak vijanden zijn, waarmee het warme, zoete, zalige bidden te worstelen heeft. Terwijl omgekeerd frischheid van gestel, helderheid van hoofd en stille kalmte van zinnen ongemeen het gebed bevorderen. Reden waarom én in de Schrift én in de practijk onzer vaderen het lichamelijk *vasten* telkens als middel voorkomt, om de geloovigen voor het gebed te bekwamen. En *ten derde* is het niet zelden *lichamelijke* nood die, nog eer er *zielsnood* gekend is, de lippen der stommen pleegt te openen en ze biddende maakt voor den Heere. In gezinnen, waar anders nooit gebeden wierd, leerde men het bidden niet zelden in lichamelijke, ernstige krankheid. Bij lichaamsgevaar in brand of op zee is niet zelden een gebed over lippen gekomen, die anders slechts een vloek uitlieten. En steden en dorpen, die geen gemeenschappelijk bidden meer kenden, zijn bij oorlogsgevaar, honger of pestilentie niet zelden tot een biddag uitgedreven met gelijken ijver, waarmee anders slechts vreugdedagen wierden afgezonderd.

De beteekenis van het lichaam is dus metterdaad bij het gebed zeer groot; zoo groot zelfs, dat waar bij een vallen in onmacht', bezwijming of in flauwte, de band tusschen ziel en lichaam ophield te werken, het gebed tegelijk verdween; en bij stoornis in het bewustzijn door ijlende koortsen van geen gebed meer sprake kon zijn. Slechts houde men hierbij wel in het oog, dat het gebed nooit *enkel* lichamelijk kan zijn; en dat elk bidden, dat, *enkel* lichamelijk, *buiten* het besef der ziel omgaat, ontaardt in een prevelen van woorden dat geen *bidden* meer is. Zoo dikwijls de vorm van het bidden wordt nagebootst en de klanken des gebeds over de lippen rollen zonder dat de persoon, die dit doet, zelf, en met bewustheid en bedoeling, zich tot het Eeuwige Wezen richt, is er een *schijn* des gebeds maar geen wezenlijk bidden; een bolster zonder pit.

—

Maar ook hierbij kunnen we niet staan blijven, en om het werk des Heiligen Geestes in het bidden als zoodanig op te sporen, moet nog dieper in de zaak ingedrongen.

Naar onze gewone voorstelling, en die zeker ten deele juist is, kunnen we in hoogeren zin niet bidden, of we moeten een overdenking hebben. Een overdenking van het geheugen, waardoor we ons onze zonden te binnen brengen en ons Gods goedertierenheden herinneren; een overdenking der bewoordingen, waarin we ons verliezen in de aanbidding van Gods heerlijke deugden; een overdenking des bewustzijns, waarmee we onze nooden in den gebede voorstellen; een overdenking der liefde, waarmee we ingaan in de nooden van vaderland en volk, van land en kerk, van stad en dorp, van ons geslacht, ons gezin en ons kroost; en eindelijk een overdenking der fundamenten onzer gebeden, waardoor we indachtig worden welke de beloftenissen Gods, de ervaring der vaderen en de gesteldheden des Koninkrijks zijn.

Deze overdenking nu is niet in een klein wicht, dat nog in de wieg huilt, maar komt eerst langzamerhand op, naarmate zich ons bewustzijn ontwikkelt en onze ervaring en onze kennisse rijpt. Maar ook deze overdenking hangt steeds aan onze *hersenen*. In onze hersenen is de zetel van al ons denken, en zoodra er in die hersenen een stoornis ontstaat door krankheid, zoodat ons bewustzijn verdonkerd wordt, houdt die overdenking op of wordt vervalscht. Zoo is het ten deele reeds in den slaap, ten deele bij chloroformiseering of bezwijming, maar vooral bij krankzinnigheid. En alleen dán als onze hersenen normaal zijn, en daardoor de vorming van overdenking vrij is, vindt de biddende persoon de gedachten gereed, waarin hij zijn gebed voor God den Heere zal uitstorten. Zonder onze hersenen is er geen denking, zonder denking zijn er geen gedachten en geen opzameling van gedachten in het geheugen, en zonder overdenking, op die beide rustende, is er geen bidden in eigenlijken zin. Geheel anders nog dan zoo straks blijkt dus ook hieruit, dat het gebed in veel sterker zin dan men doorgaans waant ook *aan het lichaam* hangt; in zooverre uw persoon voor alle overdenking aan *uw hersenen* gebonden is, en die hersenen toch wel terdege hooren tot uw lichaam.

Nu zij men echter wel op zijn hoede, om dit niet te ver te drijven, alsof de wortel des gebeds dus eigenlijk in onze hersenen, d. i. in een deel van ons lichaam zou liggen. Reeds onze eigen gebedservaring komt hiertegen op, en zegt ons, dat het is zooals de Schrift het leert, dat de wortel des gebeds niet in de hersenen huist, maar in *uw hart*. In dat hart zijn de uitgangen uws levens, en dus ook de uitgangen van uw gebedsleven. Als uw hart u niet tot bidden aandrijft, baat uw kermen u niet al. Mannen met prachtige hersenen, maar een koud hart, zijn nooit echte bidders geweest, en omgekeerd was er juist onder die velen, wier hersenleven zwak, maar wier hart sterk ontwikkeld was, een stroom van biddende zielen, die den Heere onzen God aanliepen.

Ook hiermee echter komen we van het lichaam nog niet af. Immers *ook ons hart* is een deel van ons *lichaam*. En al naar gelang de stroom van het bloed in dat hart met trager of met sneller polsslag heenstroomt, is de uiting van uw zielsleven machtig en overweldigend, of zwak en ingezonken, en daarmee saamhangend ook uw gebedsuiting warm en bezield, of koel en afgemeten. En waar door verzwakking van uw bloed of door bedenkelijke aandoening van uw hart dit deel uws lichaams in kracht verliest en lijdende wordt, boet in den regel ook uw gebedsleven iets van zijn frischheid en helderheid in.

We zijn nu eenmaal geen *geesten*, en bestaan *niet*, gelijk de engelen, *on*lichamelijk. God schiep ons ziel én lichaam. Het lichaam is niet iets bijkomstigs, maar iets dat eeuwig bij ons wezen behoort. En daarom kan het niet anders, of een uiting van ons menschelijk leven, gelijk het bidden is, moet wel aan ziel *en lichaam* beide gebonden zijn, en dat in veel strenger zin, dan wij doorgaans meenen.

—

Toch, en hier moet niet minder nadruk op gelegd, is het *gebed* als zoodanig niet in volstrekten zin van het lichaam afhankelijk. Ware dat zoo, dan zou er geen gebed bij Gods engelen zijn, en veel minder een gebed bij den Heiligen Geest. *Ons* bidden hangt aan ons *menschelijk* bewustzijn; als we ons bewustzijn kwijt zijn, houdt ook ons bidden op; en ons menschelijk bewustzijn, in gewonen zin, is nu eenmaal, omdat we menschen zijn, dus uit ziel en lichaam bestaan, ook aan ons lichaam gebonden. Maar dat ons bewustzijn, op zichzelf, niet aan het lichaam hangt, blijkt aan het Eeuwige Wezen zelf, van wiens heilig goddelijk bewustzijn ons menschelijk bewustzijn slechts den flauwen afdruk vertoont; en dat terwijl er toch bij den Heere HEERE van geen lichaam sprake is. God is een Geest.

Datzelfde geldt ook van de geestenwereld, die even onlichamelijk is en nochtans bewustzijn bezit. En geldt ook van de drie Personen in het Goddelijk Wezen, en zoo ook met name van den Heiligen Geest.

Hieruit nu ontstaat de vraag, of de mensch, die door den dood tot een tijdelijke scheiding van lichaam en ziel komt, daarmee alle bewustzijn verliest of niet. En op die vraag moet zeer zeker geantwoord, dat ons gewone bewustzijn, gelijk we dit op aarde in het lichaam bezaten, met den dood voor ons ondergaat, om eerst in de opstanding, bij het verheerlijkt worden van ons liehaam, dit gewone bewustzijn, maar dan in machtiger, zuiverder en heiliger vorm terug te erlangen. Nu, zegt de heilige apostel, kent ons gewone menschelijk bewustzijn nog slechts ten deele, maar dan zullen we met dat bewustzijn kennen gelijk we ook gekend zijn, van aangezicht tot aangezicht.

Maar daaruit volgt nog geenszins, dat daarom aan den mensch in den staat van afgescheidenheid tusschen ziel en lichaam *elk* bewustzijn zou moeten ontzegd worden. Integendeel, de Heilige Schrift leert het tegendeel. En dat we hierbij alleen op de Heilige Schrift afgaan, is natuurlijk. Immers de dooden kunnen ons niet zeggen, hoe het hun na den dood verging, en alleen God zelf, die ook voor het leven in den tusschenstaat zijn ordinantiën gaf, kan ons mededeelen, hoedanig onze toestand dan zijn zal. En dat nu heeft de Heere gedaan, daar Hij ons voor zijn gezaligden terstond na den dood een toestand leert kennen, *waarin ze bij Jezus zullen zijn*. „Ik heb begeerte," zegt de heilige apostel, „om ontbonden te worden en bij Christus te zijn." En overmits men nu aan iemands bijzijn niets heeft, tenzij men zich hiervan bewust is, zoo volgt hieruit, dat ook de zielen, in den staat der afgescheidenheid, een soort bewustzijn bezitten, dat zeer zeker verschilt van ons gewone bewustzijn, maar toch evenzeer dienst doet, om Christus te kennen en te genieten. Reden waarom onze vaderen zeer terecht alle voorstelling van een *slaap in den dood* verworpen hebben; niet in zooverre er wel terdege een tusschenstaat komt, waarin ziel en lichaam tijdelijk gescheiden zijn; maar in dien zin, alsof uw persoon na uw sterven tot aan den dag der opstanding, onbewust van zich zelven en niet wetende van de heerlijkheden des Heeren, sluimeren zou in vergetelheid.

In onze ziel blijkt derhalve wel terdege de mogelijkheid aanwezig te zijn, om ook buiten de hulpe des lichaams, en dus ook buiten ons hart en onze hersenen om, bewustzijn te bezitten in hooger zin; een bewustzijn dat besef van de heerlijkheden des Heeren heeft, en daarom de ziel bij Jezus kan doen zijn.

Hoe dit tijdelijke of andere zielsbewustzijn werkt, is echter voor ons een volkomen verborgenheid en een diep geheim. De aard en de wijze waarop dit andere bewustzijn werkt is ons niet geopenbaard. Daar weten we niets van. En omdat wij menschen geen andere voorstellingen hebben, dan die door middel van onze hersenen gevormd zijn, kunnen we ons van dit andere bewustzijn zelfs geen voorstelling noch denkbeeld vormen. *Dat* het bestaat is ons geopenbaard, maar niet *hoe* het werkt.

Slechts dit ééne moet en mag vastgesteld, en dat is juist voor ons onderhavig onderzoek *de hoofdzaak*, in dat tijdelijke bewustzijn, waarmee we werken zullen tusschen onzen dood en den dag der opstanding, moet *dezelfde persoon* zich bewust worden, die zich thans een bewustzijn van zichzelven vormt door middel van hart en hersenen. Ook na uw dood zijt en blijft *gij* het, die dit bewustzijn hebt en in dit bewustzijn u van *uzelven* bewust wordt. Dit moet wel. Anders toch kon er geen bewustzijn na den dood zijn, om de eenvoudige en afdoende reden, dat er geen bewustzijn bestaan *kan*, of er moet een persoon zijn, die dit bewustzijn heeft. Nu kan het geen *ander* persoon zijn, want waar zou die vandaan komen? Dus *moet* het wel uw eigen persoon zijn. Ook omdat het zoo alleen *u* nabij Jezus kan doen zijn.

En hieruit nu leiden we de gewichtige gevolgtrekking af, dat ons gewone bewustzijn wel wat *den vorm* betreft van ons lichaam afhankelijk is, maar voor wat *het wezen* aangaat niet. Dat het veeleer wat zijn *wezen* aangaat ook dan nog voortbestaat, als slaap onze overdenking verduistert, krankzinnigheid ons van ons zelven ver-

Een brief uit de valleien.

II.

De kerken van Walcheren ontvingen uit Genève een brief van de kerk aldaar, waarin gesloten was een schrijven op last van de algemeene vergadering der kerken in de valleien van Piemont geschreven, mededeelende, dat de toestand der Waldenzen droevig was door de wreedheid van hun trouwelooze vijanden, zoodat »de uiterste ruine" te verwachten was. De classis liet beide deze brieven drukken en met eene voorrede uit haar naam zenden aan de andere classen van Zeeland, de afgevaardigden van de Synode van Zuid-Holland, aan den raadpensionaris en aan de burgemeesters van Middelburg. De raadpensionaris gaf aan, den Staten van Zeeland te vragen eene collecte en een bededag voor de Waldenzen te mogen houden. Tegelijk bleek, wat de politieken zoolang in onzekerheid had gehouden. Immers vernam de classis, dat de hertog van Savoye, in wiens naam de vervolgingen der Waldenzen plaatshadden, beweerde, dat de Waldenzen zelven de schuld waren, waarom de vervolging over hen was uitgebroken. Maar de burgemeester, schout en raden der Evangelische steden en plaatsen des eedgenootschaps van Zwitserland, Zurich, Bern, Glowers, Bazel, Schaffhausen en Hoppenzell schreven 20 Sept. 1662 aan de Hoog Mogenden een brief, waarin ze de Waldenzen verschoonden en verzochten hunne hulp te »continueeren" zooals zijzelven dat deden. De classis volgde den raad van den pensionaris en kreeg van de Staten dat zij daarover met elkaar zouden spreken. Terzelfder tijd maande de classis de kerkeraden van de steden op Walcheren aan, om hunne magistraten op te wekken tot spoedigen bijstand der Waldenzen. Met dit een en ander ging een jaar voorbij en nog was men geen stap ten voordeele der Waldenzische vervolgden vooruitgekomen. Daarom achtte de kerk van Genève het haar plicht om in het begin van 1664 nog eens de Nederlandsche kerken, met name die van Zeeland, te smeeken, spoedige hulpe aan te brengen aan de Waldenzen, die vervolgd en verdrukt werden, met geld en gebed. Dit hielp. De collecte werd door de Heeren Staten toegestaan op 10 Februari. Hierover verblijdde zich de classis van Walcheren bijzonder. Zij bepaalde echter, dat de collecte kerkelijk zou zijn. Rezen daar in het begin eenige bezwaren tegen van de zijde van enkele magistraten, zij verdwenen echter spoedig op verzoek der classis. De collecte, die der classis Walcheren werd toevertrouwd, bedroeg niet minder dan 1870 £ 19 Sch. 7 gr. (ruim *f* 10,000) en werd terstond door de afgevaardigden aan den heer Coopmans van Haarlem gezonden, door wiens bemiddeling het weer in handen der Waldenzen kwam. De dankbaarheid, welke zij hierover gevoelden, spraken de vervolgden der bergen uit in een schrijven, waarin zij beleden, »hoezeer hunne ingewanden daardoor zijn verkwikt geworden." Tegelijk toonden deze broederen hun medelijden over onze breuken en hoezeer hun gesmart had de plage, die zij verstaan hadden, dat eenige dezer provincien drukte. De brief van welke wij hierboven gesproken hebben en die door de kerk van Genève 8 Juli 1662 aan de broederen in Nederland was geschreven, luidt als volgt:

Mijne heeren en zeer geëerde vaders en broeders!

Indien gij niet wist, van welken aard zij zijn, met wie wij te doen hebben, zouden wij vreezen geene woorden te hebben, krachtig genoeg om u op de hoogte te stellen van de behandeling, die men ons aangedaan heeft en de ongewone bedriegerijen (indien er ongewone kunnen zijn voor den Raad tot uitroeiing der ketters)' waarmeê men ons om den tuin leidt, daar het volstrekt onmogelijk is voor hem, die het niet ondervonden heeft, te gelooven wat het is. De kameleon is vast van kleur in vergelijking met het veranderlijke, dat men vindt aan deze ellendige onderhandelaars, welke degenen, die ons vervolgen, terwijl zij zich dekken met den naam van onzen goedertieren vorst, dien zij vreeselijk bedrogen hebben, gebruikt hebben, om ons moê te maken onder voorwendsel van een zeer aannemelijke bemiddeling, bedacht, zooals de uitkomst het heeft doen zien, niet om ons de rust te doen genieten, die zij ons beloofde, maar ons een beletsel in den weg te stellen, zoo krachtig, dat zij (de rust) nooit ons deel zou kunnen worden, zooveel mogelijk van binnen verdeeldheid roerende en van buiten alle goede vrienden van ons afkeerig makende of hun den voet dwars zettende, wanneer hunne ingewanden van medelijden jegens ons bewogen waren of zij genegen waren tot een krachtdadig tusschenbeide komen, tengevolge waarvan de dingen bekend en hersteld zouden zijn. Deze ongelukkige verraders, die ons een gelaat toonden, blank van oprechtheid en bereid tot goede diensten, en met de andere groote heeren, welke elkaar geholpen hebben, om ons te verrassen, ons gouden bergen beloofden, onder beding van de onderwerping, welke zij vroegen, geven ons nu een gelaat te zien, rood van toorn en bedreiging, zooals gij dat kunt merken uit de copie van den schoonen brief, welken de markies de Pianesse ons heeft laten schrijven uit Turijn zelve. De brief heeft ons zoozeer verrast, dat wij niet meer hebben geweten, waarheen ons te wenden, tenzij om onze toevlucht te nemen tot God en onze goede vaders en broeders, die zeer groot medelijden met ons moeten hebben, indien zij goed ingelicht worden en omtrent de rechtschapenheid van onze handelingen (welke men anders tracht voor te stellen) en omtrent de vreeselijke bedriegerijen, waardoor men ons tot zoo groote wanhoop vervoert. Gelaten en standvastig wachten wij af, wat het onzen goeden, barmhartigen Vader behagen zal ons te geven.

Het medelijden is juist gekomen, toen al de onzen reeds hunne handen ten hemel hieven in de hoop, die zij koesterden, spoedig het gunstige besluit te zien van onze herstelling en onzen vrede, die ons plechtiglijk en met zooveel heilige eeden was beloofd, met het oog vooral op de gunstige omstandigheid van de komst van den gezant der zeer eerwaardige en machtige Evangelische kantons en de overgave van de brieven van tusschenkomst niet alleen van de genoemde kantons, maar zelfs van vier andere der voornaamste Protestantsche mogendheden aan zijn Koninklijke Hoogheid.

DE GAAY FORTMAN.